

“CREIXEMENT ECONÒMIC I RESPONSABILITAT SOCIAL”

17, 18 i 19 de juny 2004

Un nou impuls polític

Intervenció del President
del Cercle d'Economia

Un nou impuls polític

Som a l'inici del nou cicle polític, iniciat a Catalunya després de les darreres eleccions autonòmiques i a Espanya després de les recents eleccions legislatives.

A Catalunya, el nou Govern sorgit del pacte tripartit entre PSC, Esquerra i IC-Verds, ha suposat la fi d'una llarga etapa d'hegemonia de governs de CiU, sota la presidència de Jordi Pujol, i ha comportat la conformació d'una alternativa de govern, la acció del qual es troba encara en els seus inicis.

A Espanya, el resultat electoral ha implicat la fi d'un període de vuit anys de govern del Partit Popular, sota la presidència de José María Aznar, i l'accés al poder del Partit Socialista.

Aquesta doble renovació parlamentària, que constitueix per si mateixa un fet de gran rellevància, coincideix amb una conjuntura nacional i internacional que atorga una transcendència històrica al moment actual, ple de possibilitats però, també, ple d'incerteses. Per tot això, és un fet habitual trobar referències freqüents –a tota mena de fòrums i debats– a la necessitat urgent de conformar un nou ordre mundial, com també a l'oportunitat de desenvolupar i aprofundir en la millora de les nostres institucions.

Un nou ordre mundial.- El vell ordre econòmic i polític sorgit durant l'última postguerra mundial ha sofert una profunda mutació a partir de la dècada dels vuitanta del segle passat. A la base d'aquesta mutació hi ha, d'una banda, forces tecnològiques i econòmiques associades a la revolució de les telecomunicacions i a la globalització econòmica i, de l'altra, la transició cap a la democràcia iniciada en els antics països amb règims polítics totalitaris, arrel de la caiguda del mur de Berlín, l'any 1989. Mostra de tot això és la consolidació i ampliació de la Unió Europea, com també l'emergència de noves potències econòmiques com la Xina i l'Índia. A la vegada, una conseqüència important d'aquests nous processos és l'expansió del fenomen migratori cap a la Unió Europea. **D'altra banda, els atemptats de l'11-S, la guerra de l'Iraq, el terrorisme internacional o els atemptats de Madrid contribueixen a qüestionar l'ordre vigent i obliguen els governs a trobar respostes a les inquietuds dels seus ciutadans;** unes respostes que no han d'alentir la dinàmica global d'obertura política i econòmica, ni perjudicar els processos de consolidació d'espais supranacionals.

Noves exigències a la nostra democràcia.- Transcorreguts vint-i-cinc anys des de l'aprovació de la Constitució espanyola, i després de l'alternança al poder dels dos grans partits –PSOE i PP–, que han governat tots dos amb majoria absoluta i tots dos amb el concurs de partits nacionalistes, s'ha consumat satisfactòriament el cicle de l'alternança. Ara, un d'ells –el PSOE– torna a governar amb grans reptes al davant; cal destacar-ne, per la seva novetat respecte a l'inici d'anteriors cicles polítics, **el debat obert entorn de les propostes d'aprofundiment del model autonòmic, com també la creixent demanda ciutadana per una millora en la qualitat de la nostra vida democràtica**, que ha d'incorporar una més gran transparència i rendició de comptes per part dels organismes públics.

Bona prova de la transcendència del moment actual el constitueix el fet que la ciutadania, amb una alta participació en les recents eleccions legislatives, ha manifestat la voluntat de dotar-se d'un parlament amb un ampli espectre, no només des d'un punt de vista ideològic, sinó també donant cabuda a partits nacionalistes o regionalistes d'Aragó, Canàries, Catalunya, Galícia, Navarra i País Basc. Idees i procedències diverses que han de confluïr en la manera de plantejar i resoldre els temes més importants que la realitat espanyola té plantejats.

Davant aquest nou context, el Cercle d'Economia vol participar de manera activa en aquests debats, insistint en aquelles qüestions que durant els darrers anys han centrat les seves preocupacions i que ara reprenen plena vigència a fi d'analitzar-les a fons i, si escau, incorporar-les a la dinàmica dels nous poders legislatius i executius. Tot això sense obviar el compromís d'aportar la seva visió sobre altres qüestions, no menys transcendents, que haurien de conformar també l'agenda d'actuació prioritària dels nostres governants.

Opinions i propostes del Cercle d'Economia

El nou ordre mundial i el fenomen migratori

Dues grans qüestions de dinàmica internacional han adquirit un especial protagonisme en el debat públic a Espanya. D'una banda, la situació creada amb motiu de la guerra de l'Iraq i, de l'altra, la consolidació del fenomen migratori a la nostra societat.

El nou ordre mundial. És evident per a tothom que aquest darrer any ha estat marcat a l'agenda internacional, i també a l'espanyola, per la guerra de l'Iraq. Fins i tot una part significativa dels analistes polítics, espanyols i internacionals, atribueixen els recents resultats electorals a raons que, directa o indirectament, apunten la participació activa d'Espanya en el conflicte. Més enllà d'aquestes o d'altres apreciacions de caràcter electoral, que no correspon al Cercle entrar a

valorar, i davant el debat obert entorn de la formulació i prioritats de la nostra política exterior, el Cercle pretén recuperar l'argumentari que va difondre, fa escassament un any amb motiu de la guerra de l'Iraq, en el document *La Guerra d'Iraq, Europa i l'ordre internacional*, i que es conforma a l'entorn dels aspectes següents:

a.- Defensa d'un món multipolar, governat per organitzacions internacionals.

b.- Demanda d'una Europa més forta i més decisiva en la configuració del nou ordenament internacional, la qual cosa implica la necessitat d'una política de defensa efectiva, inseparable de l'existència d'una força europea amb autonomia suficient dins del marc de les actuals aliances internacionals.

c.- Reconstrucció del tradicional consens en la política exterior espanyola per tal d'enfortir-ne el paper en l'escena internacional.

La idea de fons que hi ha sota d'aquests tres elements és que només hi ha progrés econòmic si hi ha mercat, però només és possible el mercat si existeix seguretat jurídica, raó per la qual, tenint en compte que la seguretat jurídica sempre és fruit d'un ordenament preexistent, resulta que en un mercat global com l'actual, global ha de ser també l'ordenament que l'empari: un ordenament expressat en normes jurídiques i personificat en institucions internacionals. No es tracta, ni de lluny, de postular un estat universal, utòpic i contraproduent, sinó de propugnar un *codi de circulació internacional*, que no sorgeixi d'una decisió unilateral, sinó que sigui expressió d'una voluntat multilateral.

El fenomen migratori. És una realitat que en els darrers anys la fisonomia de molts dels nostres pobles i ciutats ha canviat arran de l'arribada i l'establiment entre nosaltres de centenars de milers de persones procedents, la gran majoria, d'Àfrica, d'Amèrica Llatina i l'Europa de l'Est. Un canvi profund que afecta les nostres relacions socials al barri, a l'escola o a l'empresa.

Davant la transcendència del fenomen migratori, el Cercle d'Economia fixa la seva posició en el document *La immigració: factor de desenvolupament econòmic i repte a la cohesió social* al voltant de cinc eixos bàsics:

a.- La immigració és un repte i una oportunitat. Un repte per a la cohesió social i una oportunitat per al desenvolupament econòmic.

b.- La Unió Europea, i Espanya en especial, ha d'apostar per invertir en els països en vies de desenvolupament, amb un compromís especial amb els països de la ribera sud del Mediterrani. En aquest sentit, continuem reclamant la constitució a Barcelona del Banc Europeu per al Mediterrani, eix essencial de les polítiques actives a l'altra riba de la conca mediterrània.

c.- La política de control de fronteres ha d'adquirir un àmbit i una responsabilitat europea, mentre que la política d'acollida i integració cal que sigui desenvolupada des dels àmbits administratius més propers i coneixedors de la realitat de l'immigrant i el seu entorn d'acollida.

d.- Els poders públics han de manifestar una voluntat política clara, amb la corresponent dotació de recursos econòmics, per al manteniment i millora dels béns i serveis públics bàsics, com són sanitat, educació, habitatge i qualitat de l'entorn.

e.- El conjunt de partits polítics ha de prioritzar aquesta qüestió amb la finalitat d'evitar fractures socials que puguin portar a situacions de xenofòbia i rebuig. Cal evitar, també, que la por pugui deteriorar les llibertats individuals de les persones.

Marc institucional i qualitat de la democràcia

És evident que, ens els darrers vint-i-cinc anys, hem progressat notablement. Gaudim d'una democràcia homologada i reconeguda, que ens ha permès situar-nos al capdavant de les nacions més pròsperes. Tot i això, tenim reptes pendents que, si els abordem satisfactòriament, ens han de dotar d'un marc institucional més eficient i de mecanismes que ens permetin millorar la qualitat de la nostra democràcia.

Una aposta per una Espanya multipolar en l'àmbit econòmic. Sense entrar en el debat entorn d'un aprofundiment en el desenvolupament de l'estat autonòmic que doti a comunitats autònomes d'un major grau d'autogovern, el Cercle va expressar la seva aposta clara per una Espanya multipolar en l'àmbit econòmic en el document *El paper de l'Estat en el manteniment de l'equilibri econòmic territorial a Espanya*. Per al Cercle, el reconeixement del pluralisme econòmic i el foment de l'equilibri territorial són valors que cal defensar i potenciar.

L'aposta per una concepció multipolar d'Espanya s'ha de reflectir en el sistema de transport i comunicacions; en les inversions públiques en centres de R+D; en la localització d'organismes estatals fora de Madrid –en especial les agències reguladores–, o en la ubicació d'empreses públiques.

Si bé la dinàmica de la globalització pot afavorir els processos de concentració, les polítiques públiques no han de reforçar aquesta tendència. La competència i estímul que el multipolarisme pot generar aniria en benefici d'un major potencial innovador i en un major creixement i desenvolupament del conjunt d'Espanya.

El paper dels mitjans de comunicació públics a Espanya és un tema de debat continu i d'inacció per part dels diversos governs que, tant a escala espanyola com autonòmica, s'han anat rellevant en el poder. El simple fet de passar de l'oposició al govern produeix una transmutació de discurs tan radical que només es pot comparar amb el que es produeix quan el trajecte és a la inversa. Així, la convicció de la ciutadania evoluciona entre la indignació per l'ús partidista

dels mitjans públics i l'escepticisme sobre la possible modificació d'aquest esquema, en què canvien els actors però no els mètodes.

A fi de contribuir a frenar aquesta dinàmica, el Cercle proposa diverses actuacions recollides en el document *Quines televisions públiques volem i com les financem?*

- a.- Definició clara del concepte de servei públic.
- b.- Creació d'una autoritat independent, professional i no partidista que preservi el servei públic i controli els continguts televisius. El nomenament dels membres d'aquesta autoritat ha de correspondre al Parlament.
- c.- Afrontar el finançament dels mitjans públics mitjançant un sistema mixt que garanteixi la funció de servei públic i afavoreixi la millora en l'eficàcia i transparència.

El finançament dels partits polítics a Espanya constitueix un altre exemple clar d'inacció per part dels poders públics. A l'Opinió *El finançament dels partits polítics* el Cercle proposa un seguit de mesures per solucionar aquesta problemàtica.

Des de la constatació que s'ha de regular amb més rigor i transparència les enormes despeses d'estructura i electorals dels partits i que cal afrontar amb decisió les situacions de finançament irregular, el Cercle considera, entre d'altres, els aspectes següents:

- a.- Cal regular i fer més transparents, per mitjà del registre públic corresponent, les donacions de particulars i empreses.
- b.- Els mitjans de comunicació públics s'han de constituir en els instruments idonis per donar a conèixer a la ciutadania les posicions i propostes dels partits polítics al llarg de tot el curs polític.
- c.- Es proposa la creació d'una comissió d'experts independents que pugui fer una proposta de nova regulació del finançament de partits. Tot això incorporant les mesures que puguin proporcionar una obertura més gran dels partits a la ciutadania.

La competitivitat de la nostra economia

Espanya es troba en trànsit cap a un nou model de competitivitat, diferent del model que ens ha permès completar amb èxit una llarga primera etapa de creixement econòmic. Afrontem el repte de sostenir el creixement econòmic a llarg termini i de continuar millorant el nostre benestar social. En aquest trànsit cap a un nou model de competitivitat, les actituds socials i les polítiques públiques han de ser més favorables al creixement. El país requereix una nova política industrial i de serveis avançats que, lluny del proteccionisme del passat, impulsi mesures sectorials i transversals que millorin el teixit productiu del país.

Segons detallem en l'Opinió “*Actituds socials i polítiques públiques favorables al creixement*”, des del Cercle creiem que el nostre país seguirà augmentant el seu benestar social si assumim col·lectivament els següents compromisos entorn a les actituds i les polítiques que faciliten el trànsit cap el nou model de competitivitat.

- a.- Compromís social amb la innovació organitzativa
- b.- Impuls públic i privat de noves iniciatives empresarials
- c.- Acord social per fer més flexible i menys precari el mercat laboral
- d.- Polítiques que amorteixin els costos socials de les transformacions productives
- e.- Reconeixement del pluralisme econòmic i foment d'una concepció multipolar de l'Estat
- f.- Política d'infraestructures que fomenti el dinamisme empresarial
- g.- Política d'educació que reconegui l'esforç, faci aflorar l'enginy de l'interior i atregui el talent de l'exterior
- h.- Compromís empresarial i públic amb la investigació

Noves inquietuds en un entorn incert

Les inquietuds i preocupacions del Cercle d'Economia no es limiten a les indicades anteriorment, sobre les quals ha donat a conèixer la seva opinió. La resposta de major seguretat ciutadana a la nova amenaça del terrorisme internacional, o l'aprofundiment de l'estat de les autonomies són també qüestions que pretenem incorporar a la nostra agenda.

El Cercle d'Economia no és aliè al dolor i a les conseqüències dels atemptats de l'11-M a Madrid, que de manera tan cruenta ens han colpit i ens han situat en un escenari fins ara desconegut. Aquesta nova dimensió del terror ens obliga a respondre des de les nostres arrelades conviccions democràtiques i des del més absolut recolzament a la política antiterrorista que ha de liderar el Govern i que ha de comptar, ineludiblement, amb el compromís manifest del conjunt de forces polítiques.

Sens dubte, la societat espanyola té una experiència dilatada d'integritat i fermesa davant el fenomen terrorista, experiència que ha de servir de base perquè el progrés no s'aturi per l'amenaça del terror.

Així mateix, l'existència d'aquest terrorisme internacional d'arrel integrista, **obliga encara més els nostres governants i les nostres societats a respondre amb amplitud de mires, amb rigor i sense més dilació a les exigències que planteja el fenomen migratori.** Els nostres ciutadans no es poden deixar dominar per la por o el rebuig cap a aquelles persones que provenen, en especial, del món musulmà.

En els propers mesos adquirirà un gran protagonisme el debat entorn de l'aprofundiment de l'estat de les autonomies; un debat sorgit a diverses comunitats autònomes i recollit pels diferents partits polítics, que cal abordar amb serenor i **en el qual el dret a millorar l'autogovern de comunitats autònomes s'ha de conjugar amb la solidaritat i cohesió del conjunt de l'Estat espanyol.**

Aquest debat cal entendre'l com a expressió del constant procés de canvi de les nostres societats, i al qual han de donar resposta els respectius marcs institucionals. Aquesta és la dinàmica pròpia d'una societat oberta i moderna com l'espanyola, que ha de ser capaç de desenvolupar aquelles polítiques que incorporin el canvi i afavoreixin un creixement i desenvolupament més gran per tot el territori.

Conclusions

El Cercle d'Economia pretén plantejar novament les inquietuds i propostes que han conformat les seves Opinions més recents, que coincideixen amb algunes de les qüestions prioritàries de l'agenda política en aquesta nova legislatura.

Així mateix, el Cercle apel·la al conjunt de les forces polítiques perquè siguin capaces d'avançar en els aspectes bàsics de la política espanyola. No hauríem d'oblidar que els vint-i-cinc anys de progrés en democràcia es van fonamentar en una actitud inicial d'enteniment i de prioritització dels interessos generals de la societat, sense que això significués renunciar als interessos propis de cada partit o col·lectiu. **La transcendència de les circumstàncies actuals obliga els nostres governants, i al conjunt d'entitats, a recuperar aquesta aposta pel consens i el diàleg.** Un diàleg en què ha de participar de manera activa la societat civil, a través dels organismes i institucions en què s'agrupen els ciutadans, sense que això signifiqui minvar el protagonisme natural que correspon a les institucions públiques –com a representants de la voluntat democràtica dels ciutadans– en l'acció de govern.

En aquests moments, cal recordar que el govern –entès com a gestió de totes aquelles matèries que determinen de manera directa la qualitat de vida dels ciutadans, com són la sanitat, l'ensenyament, les pensions, les infraestructures, l'ordenació territorial, la seguretat...– **obliga tots els governs sense excepció a posar l'accent de la seva acció en aquestes qüestions fonamentals, sense desviar ni diluir les energies i l'esforç en altres temes que, sense perjudici de la**

seva justificació i del seu interès, no tenen avui en dia preferència en un ponderat ordre de prioritats. També cal destacar que aquest aprofundiment polític pot comportar un risc: l'oblit de la gestió econòmica.

El Cercle d'Economia és plenament conscient dels reptes de tot ordre als quals ens hem d'enfrontar en els propers anys: ja sigui la presència constant del terrorisme; els reptes de l'ampliació europea; la immigració; els cicles econòmics inestables; la demanda d'un major autogovern per part de partits polítics i Comunitats Autònomes, o la millora en la qualitat de la nostra democràcia. Tanmateix, tot això no ens impedeix que siguem profundament optimistes ja que comptem amb una societat més madura, més preparada i molt més sòlida econòmicament que la que va haver de consumir el pacte constitucional i guanyar-se justificadament el respecte de la comunitat internacional.

Barcelona, juny 2004

